

*Пристайко Валерій Володимирович,
аспірант кафедри суспільного розвитку і суспільно владних відносин,
Національна академія державного управління при Президентові України*

ЕЛЕМЕНТИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ БУДІВЕЛЬНОЮ ГАЛУЗЗЮ

Будівельний ринок є сьогодні важливою складовою суспільного виробництва і одним із важливих елементів у системі забезпечення належного рівня якості життя людей і прискорення розвитку багатьох сфер матеріального виробництва. Результатом діяльності будівельної галузі є здані в експлуатацію нові основні засоби виробничого та невиробничого призначення. Крім цього, галузь здійснює їх реконструкцію та технічне переоснащення. Таким чином, основним завданням будівельної сфери є розширене відтворення та оновлення основних засобів країни. Виконуючи це завдання, галузь реалізує, втілює у життя інвестиції у всіх сферах національної економіки, тому її можна вважати інвестиційною галуззю, що виконує функцію локомотива в економіці країни[1].

За даними Державної служби статистики України (Збірник «Україна-2018») станом на 1 січня 2019 року в будівництві задіяно 63.2 тисячі юридичних осіб. Слід зазначити, що дані вказані без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Стан будівельного ринку та перспективи його розвитку визначаються загальним станом економіки України.

Основними ж причинами, що негативно впливають на активізацію діяльності в будівництві, варто вважати:

- високі інвестиційні ризики, нестабільний фінансовий стан значної кількості підприємств і, як наслідок, низька привабливість вкладень у виробничу сферу для інвесторів;

- кредитну політику, що породила відсутність інтересу і стимулів до вкладення банківського капіталу і капіталу інших фінансових структур у розвиток виробничого потенціалу України;

- відсутність кваліфікованих кадрів на будівельних підприємствах[1].

Будівництво є особливою сферою господарювання, якій *притаманні значні ризики*, що важко виміряти і відповідно враховувати в поточній діяльності, слугує важливим показником стабільності в державі. Поряд з цим, будівельна галузь залежить від впливу факторів зовнішнього і внутрішнього середовища, а її розвиток – від вірності обраних управлінських рішень як на загальнодержавному, так і на місцевому рівні [2].

Визначальна роль будівництва в економічному і соціальному розвитку країни зумовлює надзвичайну актуалізацію проблеми ідентифікації, оцінки та управління ризиками будівельної галузі з метою розробки дієвих *заходів антикризової політики держави*. Загострення кризових явищ в національній економіці взагалі, та в будівельній галузі зокрема, вимагає обґрунтування концепції антикризового управління, оскільки криза характеризується множиною взаємопов'язаних ситуацій, що підвищують складність і ризик управління [3, с. 9].

Необхідно зазначити, що деякі вчені, наприклад, Чернявський О.Д. [4, с. 6] розглядають кризу як переломний етап в функціонуванні будь-якої системи, на якому вона підпадає під зовнішній або внутрішній вплив, що вимагає від неї якісно нового реагування. У такому визначенні мова йде не лише про негативний вплив, а основною стає необхідність адекватного реагування системи на зміни.

З метою подолання кризових явищ у будівельній галузі, стабілізації будівництва, підвищення платоспроможності населення, забезпечення реалізації житлових прав громадян, які потребують державної підтримки, стимулювання розвитку будівельної та суміжних галузей в умовах світової фінансової кризи у грудні 2008 року був прийнятий Закон України „Про запобігання впливу світової фінансової кризи на розвиток будівельної галузі та житлового будівництва”. Слід зазначити, що

актуальність цього закону на даний час є високою, про це говорить останні зміни які були внесені в 2017 році.

Відповідно до статті 1 зазначеного закону організаційними заходами з розв'язання нагальних проблем у сфері житлового будівництва є: подолання кризових явищ у будівельній галузі та житловому будівництві здійснюється шляхом: викупу в забудовників та/або фінансових установ нереалізованого житла в об'єктах будівництва, що споруджувались із залученням коштів фізичних осіб у разі неспроможності забудовників продовжувати будівництво житла у зв'язку з недостатнім обсягом коштів для формування фондів соціального та службового житла; надання громадянам державної підтримки на будівництво (придбання) доступного житла шляхом сплати державою частини його вартості; отримання громадянами житла в оренду з викупом за рахунок власних коштів громадян та коштів державної підтримки; - надання фізичним та юридичним особам пільгових кредитів на будівництво житла та компенсацій процентної ставки за цими кредитами; збільшення статутних капіталів державних банків та Державної іпотечної установи для надання кредитів на завершення будівництва багатоквартирних житлових будинків; - викупу державою у кредиторів іпотечних кредитів, отриманих фізичними особами на будівництво та придбання житла до набрання чинності цим Законом і віднесених до категорії ризикованих.

Пріоритетні напрями розвитку будівництва повинні визначатись із стратегій соціального та економічного розвитку держави, державних і регіональних цільових програм, результативність та ефективність яких, у свою чергу, забезпечуватиметься професійним плануванням і управлінням, запровадженням процедури коригування, контролю за фінансуванням і строками виконання заходів щодо забезпечення зростання рівня добробуту населення і стандартів проживання, ефективного відтворення і модернізації виробничого потенціалу регіону навіть у несприятливих зовнішніх умовах.

Список використаних джерел та літератури:

1. Овчаренко Д. Стан та перспективи розвитку будівельної галузі України [Електронний ресурс] : наукова стаття / Д. Овчаренко // Траектория науки. – 2015. – № 1. – 0,64 авт. арк. – Режим доступу: <http://pathofscience.org/index.php/ps/article/view/6>. – Назва з екрана.
2. Мещеряков В. В. Теоретичні підходи до формування антикризової політики у будівельній галузі на місцевому рівні / В. В. Мещеряков. // Державне управління: удосконалення та розвиток. - 2011. - № 11. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2011_11_9
3. Антикризисное управление / [Беляев А.А., Валовой Д.В., Глазунова Н.И. и др.]; под ред. Э.М. Короткова. - М.: ИНФРА-М, 2000. - 432 с.
4. Чернявский А.Д. Антикризисное управление / А.Д. Чернявский / Учебн. пособие. - К.: МАУП, 2000. - 208 с.